

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 9. септембар 2010. године

Божидар ПОРТИЋ, предмет бр. 62/08, Новица УЛАМОВИЋ, предмет бр. 30/09 и Спасоје МАРТИНОВИЋ, предмет бр. 31/09

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању 9. септембра 2010. године, у присуству следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
г. Пола ЛЕМЕНСА
гђе Кристин ЧИНКИН

Уз помоћ

г. Раџеша ТАЛВАРА, извршног службеника

Након што је размотрила изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године, о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, одлучила је следеће:

I ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба г. Партића (предмет бр. 62/08) уложена је 15. децембра 2008. године и уписана је тог истог дана. Жалбе г. Уламовића (предмет бр. 30/09) и г. Мартиновића (предмет бр. 31/09) уложене су 20. фебруара а уписане 27. фебруара 2009. године. У поступку пред Комисијом, жалиоце је у почетку заступао Дански савет за избеглице (ДСИ). Међутим, ДСИ се повукао из поступка пред Комисијом у децембру 2009. године.

2. Одлуком од 6. августа 2010. године, Комисија је објединила ове три жалбе и прогласила их делимично прихватљивим.
3. Дана 27. августа 2010. године, СПГС је доставио одговор на одлуку Комисије од 6. августа 2010. године.

II ЧИЊЕНИЦЕ

4. Сва тројица жалилаца су становници Косова који тренутно као расељена лица живе у Србији. Били су власници непокретне имовине на Косову, где су живели до 1999. године, кад су из страха од сукоба напустили Косово. Касније су сазнали да им је имовина оштећена, односно уништена, у другој половини 1999. године.
5. У 2004. години, жалиоци су надлежним судовима поднели тужбе за накнаду штете причињене њиховој имовини, против УНМИК-а, КФОР-а, косовских привремених институција самоуправе (ПИС) и односних општина, осим г. Уламовића који је своју тужбу уложио само против Општине и ПИС.
6. До краја 2008. године, судови нису контактирали жалиоце и ниједно рочиште није било заказано.
7. Тужбе жалилаца припадају групи од приближно 17.000 одштетних захтева, од којих су огромну већину поднели Срби који су због сукоба напустили своје домове на Косову 1999. године и чија је имовина потом били оштећена или уништена. Да би испунили законом предвиђен петогодишњи рок за подношење одштетних захтева у грађанском поступку, ови тужиоци су своје тужбе поднели косовским судовима у отприлике исто време у 2004. години. Тужбе су уложене против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и, у већини случајева, против релевантних општина (видети случај *Милогорић и остали* Саветодавне комисије за људска права /у даљем тексту: ХРАП/, предмети бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2010, ст. 1; у вези с правном основом на којој тужиоци темеље своје тужбе видети став 5 истог мишљења).
8. У вези с овим предметима, 26. августа 2004. године, директор Одељења правде (ОП) УНМИК-а је послао допис председницима свих општинских и окружних судова и председнику Врховног суда Косова. У том допису, директор ОП наводи да је „више од 14,000” таквих тужби поднето, указује „да ће тако огроман прилив предмета створити проблеме судовима” и тражи да „ниједан [такав] предмет не буде заказан за рочиште све док заједнички не одлучимо како да на најбољи начин извршимо обраду ових предмета” (цео текст дописа видети у ставу 6 мишљења у претходно поменутом случају *Милогорић и остали*).
9. Дана 15. новембра 2005. године, ОП је позвало судове да почну обраду тужби за накнаду штете коју су починила идентификована физичка лица и штете која је причињена након октобра 2000. године, будући да више нису постојале “препреке за ефикасну обраду ових предмета”. Допис се није односио на тужбе које се тичу догађаја пре октобра 2000. године.
10. Дана 28. септембра 2008. године, директор ОП је обавестио судове да би сада требало да почну да обрађују предмете који нису били заказивани у складу са захтевом ОП од 26. августа 2004. године.

11. Дана 9. децембра 2008, одговорности УНМИК-а у области правосуђа на Косову су престале, а мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (С/ПРСТ/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
12. Околности појединачних предметних случајева изнете су у додатку овом мишљењу.

III ЖАЛБА

13. У делу у којем су жалбе проглашене прихватљивим, жалиоци у суштини тврде да су поступци по њиховим тужбама за добијање одштете за уништену имовину били обустављени пред општинским судовима у Пећи и Ораховцу и пред Окружним судом у Пећи, чиме им је онемогућено да добију решења по својим тужбама. Они тврде и да због те обуставе поступци нису завршени у разумном року, што представља кршење члана 6.1 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП). На крају наводе да је из истог разлога повређено и њихово право на делотворан правни лек према члану 13 ЕКЉП.

IV ПРАВО

Наводна повреда чланова 6.1 и 13 ЕКЉП

14. Комисија примећује да случај ових жалилаца покреће питање које је по суштини истоветно оном које су други жалиоци претходно већ изнели пред Комисију. Комисија подсећа да је у предмету *Милогорић и остали* (навођен у горњем тексту) испитала жалбе петорице жалилаца који су такође били власници некретнина на Косову. Они су из страха од сукоба напустили Косово 1999. године. У другој половини 1999. године, након доласка УНМИК-а и КФОР-а на Косово, имовина им је била оштећена или уништена. Ови жалиоци су такође 2004. године поднели тужбе надлежним општинским судовима против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и релевантних општина, у којима траже накнаду штете причињене њиховој имовини. Ни њих судови нису контактирали и ниједно рочиште није било заказано, због претходно поменуте интервенције ОП, којом је судско поступање било обустављено од августа 2004. до септембра 2008. године.
15. У случају *Милогорић*, Комисија је оценила да „чињеница да је жалиоцима дужи временски период било онемогућено да њихове тужбе буду решене пред судовима, као последица мешања ОП, представља повреду члана 6.1 ЕКЉП”, наиме њиховог права на приступ суду (претходно навођен предмет *ХРАП-а, Милогорић и остали*, ст. 46). Комисија је надаље оценила „да није потребно да издвојено испитује питање дужине трајања поступка” (исто мишљење, ст. 48)
16. СПГС је у свом одговору од 19. августа 2010. године навео да нема коментар на меритум предмета. Међутим, он тражи да Комисија преиспита своје претходне закључке с обзиром на чињеницу да се на УНМИК као привремену управу не

могу примењивати исти стандарди као на једну званичну државу са функционалним судством.

17. Комисија подсећа да је овај аргумент већ разматрала у случају *Милогорић* и да се с њим није сагласила. Оцењено је да је истина да се привремени карактер УНМИК-а и с тим повезане потешкоће морају узети у обзир у односу на бројне ситуације, али се ни под којим околностима ови елементи не могу користити као изговор за умањивање стандарда поштовања људских права, који су саставни део мандата УНМИК-а (став 44 истог мишљења).
18. Комисија, према томе, не види ниједан разлог да одступи од закључака које је донела у обједињеном предмету *Милогорић и остали*.
19. Сходно томе, Комисија налази да је дошло до повреде члана 6.1 ЕКЉП у погледу немогућности жалилаца да њихове тужбе буду решене од стране судова и да није потребно да издвојено испитује питање трајања поступка.

Наводна повреда члана 13 ЕКЉП

20. Комисија налази да се жалбе уложене на основу члана 13 ЕКЉП (право на делотворан правни лек) тичу суштински истих питања као што су она разматрана на основу члана 6.1. У таквим околностима, Комисија налази да нема издвојених питања према члану 13 ЕКЉП (ХРАП, став 46, претходно навођен предмет *Милогорић и остали*).

V ПРЕПОРУКЕ

21. У обједињеном предмету *Милогорић и остали* (претходно навођен, ст. 52-53), Комисија је, с обзиром на своје закључке, препоручила следеће поправне мере:
 - „да УНМИК [...] настоји да свим дипломатским средствима које има на располагању у односу на косовске органе добије уверавања да ће предмети које су жалиоци поднели бити прописно обрађени“,
 - „да УНМИК [...] додели адекватну накнаду сваком од жалилаца за нематеријалну штету претрпљену као резултат продужене обуставе поступака који су покренути по њиховим тужбама“.
22. Комисија сматра примереним да у предметном случају донесе исте препоруке.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. НАЛАЗИ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО ПОВРЕДЕ ЧЛАНА 6.1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ НЕМОГУЋНОСТИ ЖАЛИЛАЦА ДА ЊИХОВЕ ТУЖБЕ БУДУ РЕШЕНЕ ОД СТРАНЕ СУДОВА;

2. НАЛАЗИ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ИСПИТИВАТИ ЖАЛБЕ НА ОСНОВУ ЧЛАНА 6.1 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ ДУЖИНЕ ТРАЈАЊА ПОСТУПКА;

3. НАЛАЗИ ДА НИЈЕ ПОТРЕБНО ИСПИТИВАТИ ЖАЛБЕ НА ОСНОВУ ЧЛАНА 13 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

4. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК ПРЕДУЗМЕ СЛЕДЕЋЕ МЕРЕ:

а. ПОЗОВЕ НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА ПРЕДМЕТИ ЖАЛИЛАЦА БУДУ РЕШЕНИ БЕЗ ДАЉЕГ ОДЛАГАЊА;

б. ДОДЕЛИ ОДГОВАРАЈУЋУ НАКНАДУ СВАКОМ ОД ЖАЛИЛАЦА ЗА НЕМАТЕРИЈАЛНУ ШТЕТУ;

в. ПРЕДУЗМЕ ХИТНЕ И ДЕЛОТВОРНЕ МЕРЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦЕ И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ДОГАЂАЈА У ОВОМ СЛУЧАЈУ.

Раџеш ТАЛВАР
извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
председавајући

Додатак

Предмет бр. 62/08, Божидар Портић

1. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
2. Он је власник две куће у Пећи, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је имовина опустошена и разрушена у другој половини 1999. године.
3. У септембру 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Окружном суду у Пећи против Општине Пећ, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништenu имовину. Жалилац потражује 130.000 евра за накнаду штете.
4. До краја 2008. године, Окружни суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 30/09, Новица Уламовић

5. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
6. Жалилац је власник стана у општини Ораховац, где је живео до јуна 1999. године. Суседи су га обавестили да му је стан заузет и да му је имовина уништена и покрадена у другој половини 1999. године.
7. Дана 1. јула 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Ораховцу против Општине Ораховац и ПИС, у којој тражи одштету за своју уништenu имовину. Он потражује 22.000 евра за накнаду штете.
8. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.

Предмет бр. 31/09, Спасоје Мартиновић

9. Жалилац је становник Косова који тренутно као расељено лице живи у Србији.
10. Он је власник куће у Пећи, где је живео до јуна 1999. године. Пријатељи су га обавестили да му је имовина уништена у другој половини 1999. године.
11. Дана 5. новембра 2004. године, жалилац је уложио тужбу за накнаду штете Општинском суду у Пећи против Општине Пећ, ПИС, УНМИК-а и КФОР-а, у којој тражи одштету за своју уништenu имовину. Он потражује 352.000 евра за накнаду штете.
12. До краја 2008. године, Општински суд није ниједном контактирао жалиоца и ниједно рочиште није било заказано.